

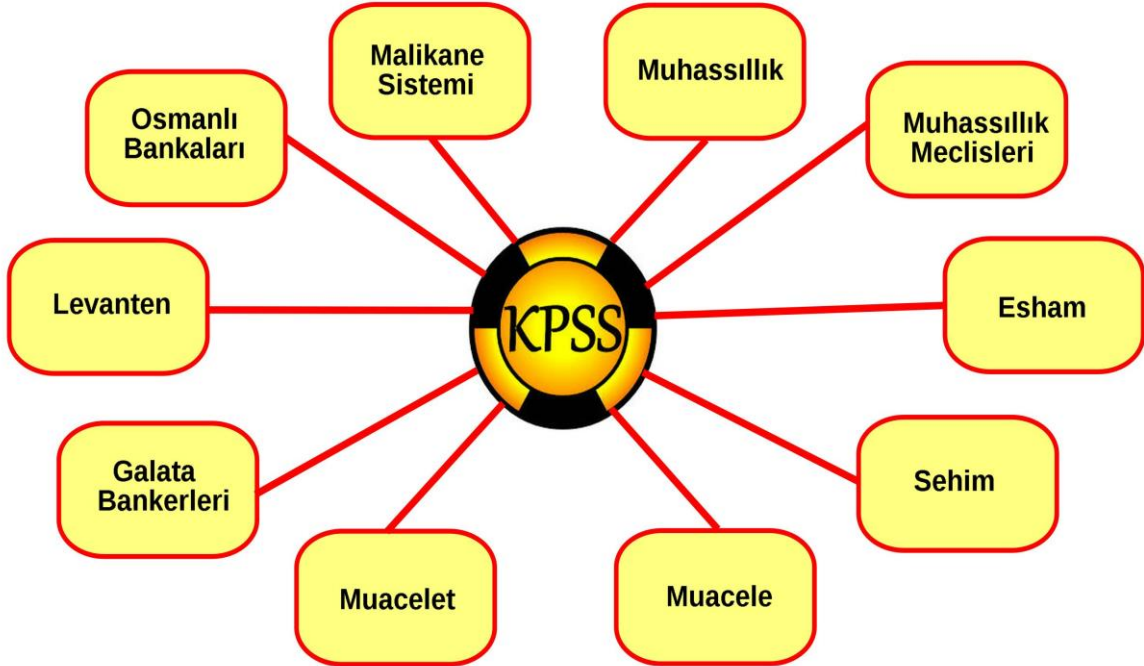
serkancatarih

Pars

AKADEMİ

serkancatarih.jimdo.com

EKONOMİK HAYAT

Malikane Sistemi

1695'ten itibaren uygulanmaya başladı. Mültezimlere verilen iltizam topraklarının ömür boyu verilmesidir. Mültezim ömür boyu vergi toplama hakkını elde etti.

Muhassıllık

Muhassıllık bir eyalet veya sancağın gelirini, hasılatını toplamak demektir. Muhassıl, başlangıçta geliri doğrudan doğruya padişaha ait olan hasların denetiminde görevli kimse iken, sonraları tıpkı mutasarrıflık gibi bir eyalet bazen de sancağın hem yöneticiliğini yapan hem de hasılatını toplayan kimsedir.

Muhassıl Meclisleri

Tanzimat Fermanının getirdiği önemli yeniliklerden biri Muhassıllık meclisleriydi. Sancak merkezlerinde kurulan Muhassıllık meclisleri halkın seçimi ile oluşturulan ilk meclislerdi.

1840 yılında kurulan muhassıllık meclislerinin görevi sancaktan alınacak vergilerin miktarını belirlemek ve onların düzenli bir şekilde toplanmasını sağlamaktır.

Osmanlı Devleti tarihinde ilk kez halkın bir kısım temsilcileri seçimle belirlenmiş oldu. Meşrutiyet meclislerine temel oluşturdu

1775'te başlayan esham 1860'lara kadar devam etti. Malikane sisteminin devamıdır.

2

Osmanlı bütçe açığını kapatmak için iltizam usulü ile vergi toplar yada mültezimlere borçlanırdı

ESHAM

Pay ve gelir ortaklığı anlamına gelir. Kelime anlamı pay, hissedir.

Kaime'ye (İlk Kağıt Para) geçişin ilk aşamasıdır.

Uygulama 1775 yılında ilk kez **İstanbul Duhan Gümrüğü'**nde **I. Abdülhamit** döneminde uygulamaya konmuştur.

Malikane Sisteminin devamıdır.

Yüksek kademedeki devlet görevlileri ile askeri sınıf temsilcilerinin elinde olmuştur.

Mukataa adıyla bilinen vergi kalemlerine ait yıllık gelirler, **sehimler (hisseler)** halinde dilimlere ayrılıyordu.

Bu bölümlere ayrılan kısımlara **muacele** adı veriliyordu ve peşin para karşılığında satılıyordu. (İç borçlanma)

Sehim

Esham'ın çoğul anlamı

Muacele

Devlet hazinesine veya vakıflara ait mallann kiralalarının peşin alınan kısmı.

Muacelet

Peşin olarak yapılan ödemeler.

1854'te toplam iç borç
15 Milyon Sterlin

Herkes sehim satın alabiliyordu. Satın aldığı miktarın %10'u kadar (veya %5) harçları hazineye yatıran kişi kendi adına düzenlenen sehimine sahip olabiliyordu. Kişiler kendi aralarında sehimleri birbirlerine satabiliyorlardı.

Sahibi ölen sehim ise sahipsiz kalır ve hazineye devredilirdi. Mirasçılara herhangi bir ödeme söz konusu değildi.

3

Osmanlı Bankaları

1847 Bank-ı Der Saadet

İstanbul'da Galata bankerlerince kurulan ilk Osmanlı bankasıdır. Daha sonra yerine Osmanlı Bankası kurulmuştur.

1856 Bank-ı Osmani

İngiliz sermayeli kuruldu.

1863 Bank-ı Osman-i Şahane

1862'de İngiliz ve Fransız mali grubun ortaklığı ile Bank-ı Osmani bankasının yerine kuruldu

2001'de Garanti Bankası'na katılmasıyla varlığı sona erdi.

1863 Memleket Sandıkları

Ahmet Şefik Mithat Paşa, 1863 yılında Piroz Kasabası'nda kurduğu ilk Memleket Sandığını oluştururken Türk gelenekleri arasında zaten varolan ve karşılıklı yardımlaşma esasına dayanan imece geleneğinden esinlenmiştir.

Çiftçiye desteklemek için kurulmuştu

Osmanlı'da bankacılık XIX. yüzyılda başlamış o döneme kadar bu ihtiyacı **Galata Bankerleri** ve yabancı zengin sermayedarler (**Levanten**) karşılamıştır.

III. Mustafa döneminde ilk kez **1770 Çeşme Baskı** nı sonrası donanma yenilemesi için **Levanten**'lerden **İç borç** almıştır.

1868 İstanbul Emniyet Sandığı

Mithat Paşa'nın girişimleri ile kuruldu. 1907'de Ziraat Bankasına bağlandı.

1888 Ziraat Bankası

15 Ağustos 1888'de Menafi Sandıkları'nın yerine işlevlerini üstlenecek modern finans kuruluşu olarak Ziraat Bankası resmen kurulmuş, o tarihte faaliyette bulunan Menafi Sandıkları da banka şubelerine dönüştürülerek faaliyete başlamıştır.

1917 Osmanlı İtibar-ı Milli Bankası

Cavit bey tarafından kapitülasyonların kaldırılması ve milli bir devlet bankasının kurulması için 4 Milyon sermaye ile kuruldu. Cavid Bey Atatürk'e suikast girişimi planlayıcısı olarak suçlandı ve idam edildi. Banka 1927'de İş Bankasına devredildi.

4

Tevhid-i Meskukat

Akçe-i Osmani

Pul

Fels

Metelik

Mangır

Lira

Sikke-i Hasene

Kuruş

Sultani

Mangır

Para

Kaime

Mağuş Akçesi

Akçe-i Büzürg

5

Osmanlı'da Para

İlk Sikke

Osman Bey döneminde

Akçe-i Osmani

İlk Orhan Gazi (Gümüşten) (6 kırat ağırlığında) Yavuz döneminin sonuna kadar kullanıldı. (Osmani)

II. Osman devrinde on ak çelik **Osmani** yeniden basıldı

Pul, Fels ve Mangır

I. Murat döneminde basıldı (Bakırdan) 24 Mangır: **1 Akçe**

I. Murat sikke üzerinde ilk kez **Sultan** unvanı kullandı "**Sultan ne yaptığını bilmedi**"

Yıldırım Bayezit dönemin den itibaren ilk kez sikkelerin üzerinde **tarih belirtilmiştir**.

I. Bayezit'in oğlu Süleyman Çelebi ilk kez paraların üzerinde **Tuğra** kullandı.

Sikke-i Hasene

Fatih döneminde basılan altın para

Sultani

Fatih döneminde 3.45 gramlık altın paraya verilen isim

Akçe-i Büzürg (Gümüş-ü Sultaniye)

Fatih döneminde 9gr ağırlığında 10 Akçe değerindeki gümüş para

Mağuş Akçesi

III. Murat döneminde basılmış ve akçenin değeri iyice düşmüştür.

Kaime

Abdülmecit döneminde basılan ilk kağıt para

IV. Murat döneminde akçe yerine sikkeden daha hafif **para** basıldı

1687' II. Süleyman döneminde akçe'nin kusurati olarak **mangır** basıldı

II. Ahmed 1691'de Mangır kullanımını durdurdu. Yerine **kuruş** basıldı. Akçe sadece çevirmelerde kullanıldı

1870'de kuruş yerini **Lira** 'ya bıraktı. (Sultan Abdülaziz)

Metelik

II. Abdülhamit döneminde basılan kağıt para

Tevhid-i Meskukat Kanunu

V. Mehmet Reşat döneminde Osmanlı parasının ıslahı için çıkarılan kanun

6

Dış Borçlanma

İç Borçlanma (Esham) bütçe açıklarını kapatmaya yetmeyince Osmanlı dış borçlanmaya gitti

İlk dış borcunu 1854'te Kırım Harbi sırasında **İngiltere**'den aldı. (**200.000 Sterlin**)

1854 - 1875 Döneminde 15 sözleşme ile **127 Milyon Lira** borç alındı

Toplam Borç **239 Milyon Lira**

Tenzil Faiz Kararnamesi (Ramazan Kararnamesi) 6 Ekim 1875

Osmanlı Devleti "Tenzil-i Faiz Kararnamesi" yayınlayarak dış borçların faizlerini yarıya indirdi. (**Moratoryum**) Avrupalı devletler şiddetle karşı çıktı. Duyun-u Umumiye'ye zemin hazırladı.

Muharrem Kararnamesi 20 Aralık 1881

Bu kararname ile dış borçların miktarı indirilmiş, ödeme koşulları yeniden düzenlenmiştir. Muharrem Kararnamesi'nin 15. maddesine göre, Osmanlı İmparatorluğu'nun dış borçlarını ödeyememesi sonucu, borç ödemelerini güvence altına alacak olan vergi kaynaklarının toplanması ve denetimi işlevini yürütecek olan **Duyun-u Umumiye**'ye bırakılmıştır. Böylece Osmanlı Devleti'nin vergilerine azınlıklar el konulmuştur. Ekonomik sızlık sona ermiştir.

Osmanlı iflas ettiğini açıklamıştır.

1914'te **156,4 Milyon Lira** (**142 Milyon Sterlin**)

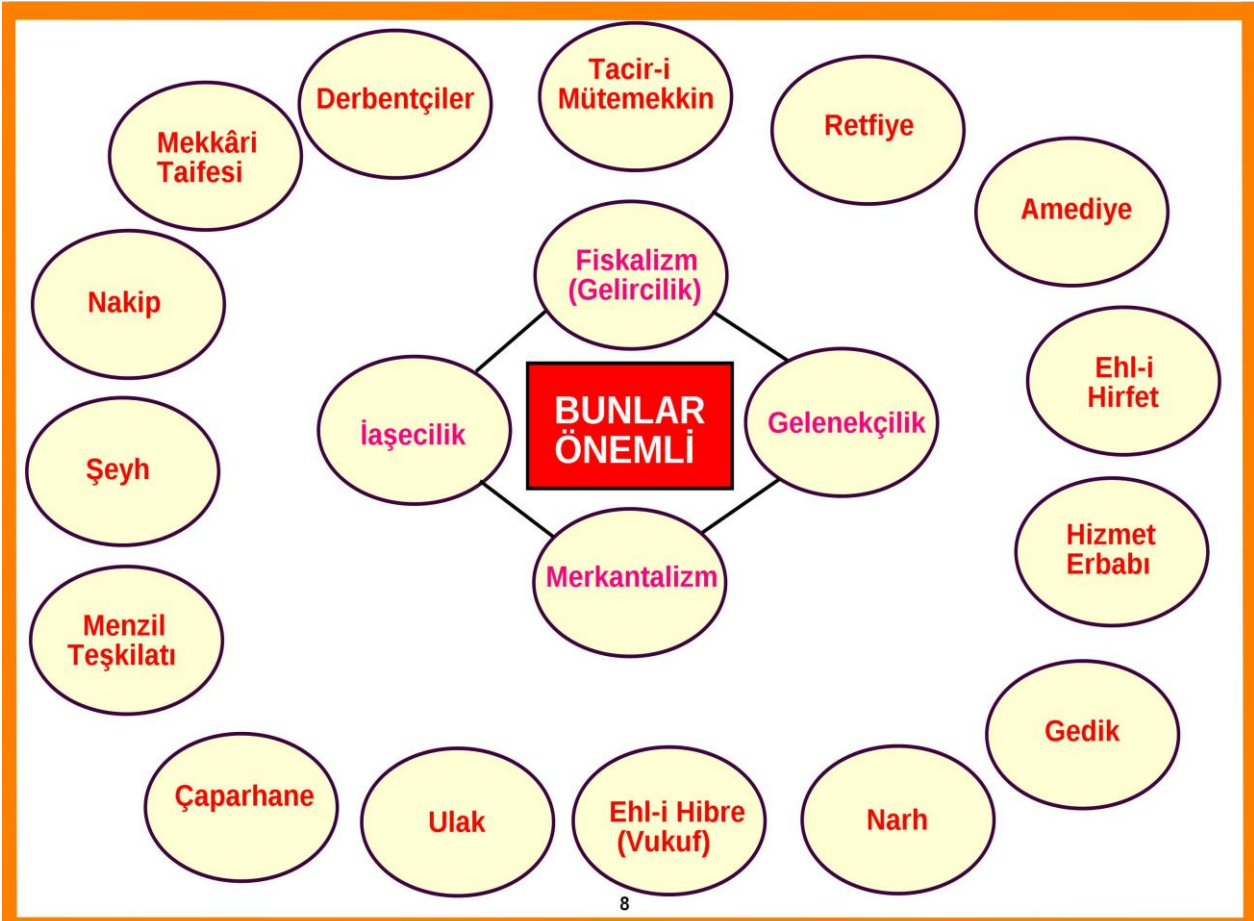
Lozan'da borçların % 67'si Türkiye Cumhuriyeti tarafından ödenmesi kararlaştırıldı.

Türkiye payına düşen **107,5 Milyon Osmanlı Lirası** tutarındaki borcun ödenmesi için Duyun-u Umumiye İdaresi ile 13 Haziran 1928' de Paris'te bir anlaşma imzalanmıştır.

Türkiye Duyun-u Umumiye' ye olan borcunun son taksitini, ilk dış borcun alınmasından tam bir yüzyıl sonra, **25 Mayıs 1954** te ödemiştir.

7

8

Tacir-i Mütemekkin

Osmanlı Tüccarı

Retfiye

Tüccarlardan ihraç malları üzerinden alınan vergi

Amediye

Tüccarlardan ithal malları üzerinden alınan vergi

Ehl-i Hirfet

Hammaddeyi işleyerek, işlenmiş madde haline getiren esnaflardır. (Kunduracı, Marangoz, bakırcı, fırıncı..)

Hizmet Erbabı

Toplum için gerekli bir hizmeti yapan esnaftır. Berberler, hamallar gibi...

Gedik

Esnafalara verilen dükkan açma hakkı

Narh

Üretilen malların fiyatının ve kalitesinin belirlenmesi

Ehl-i Hibre (Vukuf)

Narh fiyatının uygulanmasından sorumludur. Meslek sınırlarını, mal kalitesini iyi bilirler

Ulak

Tatarlarda oluşan Haberci (Postacı)

Çaparhane

Ulakların (Postacıların) bulunduğu yer

Menzil Teşkilatı

Ulakların ihtiyaçlarını karşılayan yakın köy ve kasabalardaki konaklama yeri

Şeyh

Lonca sisteminde yer alan ustalar kurulunun en yaşlı üyesi Çıraklık ve ustalık törenlerini yönetir. Cezaların uygulanmasını sağlar

Nakip

Şeyhi temsil eder esnafla şeyh arasında aracılık yapar

Mekkâri Taifesi

Yolcu ve mal taşıma işlerini meslek edinen esnaflara verilen ad.

Derbentçiler

Selçuklu ve Osmanlı devleti'nde koruma ve iskan için yapılan karakol ve üsler.

Merkantalizm

Coğrafi keşiflerle Avrupalıların değerli madenlere (altın-gümüş) sahip olması

Fiskalizm (Gelircilik)

Ekonomide devletin gelirlerini artırmayı ve giderlerini daraltmayı amaç edinen hazinenin gücünü sürekli artırmaya çalışan ve güçlü kalmasını isteyen vergi kaçağını sıkı bir denetimle önlemeye çalışan sistem

İaşecilik

Halkın refahını sürekli kılmak için öncelikle istenilen kalitede ve uygun fiyata yeterli malın bulunmasına İaşecilik denir.

Gelenekçilik

Toplumsal konumlan ve sosyal değerleri eskiden beri geldiği şekilde benimseyen, saygı duyan ve destekleyen, onları değiştirecek her şeyi değersiz ve önemsiz kabul edip karşı çıkan bir sosyal akımdır

9

İanei Cihadiye

İmdadiye-i Hazariye

Öşür

Haraç

Cizye

Derbent

Nüzül Bedeli

VERGİLER

Sürsat Bedeli

Avarız

Tapu

Resm-i Hinzır

Resm-i Zebiha

Adet-i Irgadiye

Çift Bozan

Kaçgun (Yave)

Ya sabır bu vergileri ödemeye canını dayanır be kardeşim :(

Şamül Mera

Adet-i Deştbanı

Resm-i Bennak

Bad-ı Havâ

Cerime

Adet-i Ağnam

Resm-i Mücerred

Resm-i Ağıl

Bac-ı Kil

Resm-i İспенç

Niyabet

Resm-i Asel

Bac-ı Ağnam

Resm-i İспенç

Resm-i Cürüm

Ağırlık Vergisi

Resm-i Arus

Bac-ı Tamga

Resm-i Mevaşi

10

Öşür

Müslümanlardan ürün üzerinden alınan vergi

Haraç

Gayri Müslimlerden ürün üzerinden alınan vergi

Cizye

Gayri Müslimlerden (Din adamları ve askerlik yapamayacak olanlar hariç) alınan vergidir.

Avarız

İlk kez II. Bayezit döneminde daha sonraları bütçe açığını kapatmak için olağan üstü durumlarda alınan vergidir.

Çift Bozan

Toprağını üst üste üç yıl ekmeyen alınan vergidir.

Resm-i İспенç

Gayri Müslimlerden bulduğu çığına ermiş olanlardan devlete ait toprakları kullanmaları karşılığında ödediği vergi

Bac-ı Tamga

Pazarlardaki ürün vergisi

Resm-i Asel

Bal vergisi

Resm-i Asiyap:

Değirmen vergisi

Resm-i Hinzır:

Rumeli'de beslenen domuzlardan alınan vergi

Resm-i Ağıl:

Hayvanların barındıkları yerden alınan vergi

Resm-i Bennak: Evli olupta Tımar toprağı dışında işlerle uğraşandan alınan vergi

Resm-i Mücerred Bekar olupta tımar toprağı dışında işlerle uğraşandan alınan vergi

Resm-i Cürüm

Tımar topraklarında suç işleyen alınan vergidir.

Niyabet

Devlet memurlarının hizmetleri karşılığında aldığı vergi

Bac-ı Kil

Hububat ürünlerinin satışı sırasında ürünlerin tartılmasından alınan vergi

Bad-ı Havâ: Bir kişinin mal varlığına zarar verenden "alınan vergidir"

Kaçgun (Yave)

Kaybolan hayvanın devletçe bulunmasının ardından köylüden alınan vergi

Resm-i Mevaşi:

Siğır vergisi

Resm-i Arus:

Gelin vergisi

Resm-i Zebiha:

Kesilen hayvan başına alınan vergi

Adet-i Ağnam:

Koyun ve keçi başına alınan vergi

Bac-ı Ağnam:

Pazarda alınıp satılan hayvan üzerinden alınan vergi

11

Tapu

Kişinin devlete ait araziye inşa ettiği yapı için ödediği vergi

Derbent

Tüccarların geçit yol ve tünellerin korunması han ve köprülerin yapılması karşılığında devlete ödediği vergi

İanei Cihadiye

Savaş zamanlarında mali ihtiyaçları karşılamak için aile reislerinden alınır

İmdadiye-i Hazariye

Barış zamanı askeri personel ihtiyaçları için aile reisinden alınan vergi

Nüzül Bedeli

Ordunun geçeceği yerdeki ahaliden alınan para karşılığındaki vergi

Adet-i Irgadiye

Tımar sahibinin bedenen çalışarak ödediği vergi

Sürsat Bedeli

Ordunun geçeceği yerdeki ahaliden alınan yiyecek ve çeşitli ihtiyaç karşılığındaki vergi

Şamül Mera:

Otlak vergisi

Cerime:

Suçludan alınan para cezası

Adet-i Deştbanı: Devlet arazisinin herhangi bir sebeple ziraatten alıkonmasına karşılık alınan vergi yada harç

Ağırlık Vergisi: Evlenecek Bekar erkeklerden alınan vergi

Mekteb-i Sultani
(Galatasaray Lisesi)

Mekteb-i Aşireti
Hümayun

Darülkurra

Darülhadis

Dersiyeye

Mekteb-i Osmani

Sanay-i Nefise

**MEDRESE ve OKUL
TÜRLERİ**

Darülhendeshane

Huzur

Darül Fünun

Darültıp

Mekteb-i Mülkiye

İnâs Darül Fünun

Darüşşafaka

Mekteb-i Maarifi
Adliye

Islahhane

Darüleytam

Darülmaarif

Lisan Mektebi

f Pars AKADEMİ

Darümuallimin

Darümuallimat

Darülbedayi

Darüelhan

Darülaceze

12

Darülkurra

Kuran eğitimi veren medrese

Darülhadis

Hadis eğitimi veren medrese

- Bu iki medrese çoğunlukta camilerde açıldı
- Medreselerde Dahil ve Sahn gibi kısımlar bulunmaktadır

Dersiyeye Medreselerin ihtiyacı karşılamama durumunda açılan örgün eğitim kurumu

Darülhendeshane Matematik ve astronomi eğitimi veren medrese

Darültıp Tıp eğitimi veren medrese

Darüşşafaka 1873'te Ailesini kaybetmiş çocuklara için açılan parasız eğitim veren yatılı okul

Darüleytam 1914'te, yetim ve öksüz kalan çocukları korumak amacıyla açılan yurtlar.

Darülaceze

1895'te II. Abdülhamit'in fermanı ile bakıma muhtaç insanların her türlü ihtiyaçlarının karşılandığı yer

İnâs Darülfünun 1914 - 1915 İlk Kızlar Üniversitesi

Kadınların yüksek öğrenim görebilmesi için açılan üç yıllık yüksek öğrenim kurumu - V. Mehmet Reşat -

MEDRESE ve OKUL TÜRLERİ

Darüelhan İstanbul'da 1917-1927 arasında maarif nezaretine bağlı okullarda öğretmenlik yapmak üzere açılan osmanlıdaki ilk müzik okulu

Darülbedayi 1914'te İstanbul Belediyesi bünyesinde konservatuvar olarak açıldıktan sonra okul hüviyetinden çıkıp tiyatro topluluğuna dönüştü; halen İstanbul Şehir Tiyatroları adıyla varlığını sürdüren sanat kurumu.

Darümuallimat 1870'te ilk ve ortaöğretim kız okullarına öğretmen yetiştirmek için açılan kız öğretmen okulu

Darümuallimin 1848'de Sultan Abdülmecid döneminde rüşiyelere erkek öğretmen yetiştirmek amacı ile açılan okul

Darülmaarif 1850'de Abdülmecid devrinde Valide Sultan tarafından memur yetiştirmek için açıldı. 1872'de idadi oldu

Darülfünun 1870'te açılan ilk üniv.

Lisan Mektebi Padişah Abdülaziz döneminde 1864'te devlet görevlilerinin yabancı dil öğrenmeleri amacıyla kurulmuştur.

Islahhane 1860'ta Mithat Paşa tarafından sanayi alanında teknik eleman yetiştirmek amacıyla açılmıştır.

Mekteb-i Maarifi Adliye

1838'de II. Mahmut döneminde enderun mekteplerinin kapatılmasıyla memur yetiştirmek için açıldı

Mekteb-i Mülkiye

1859'da Sultan Abdülmecid döneminde kaymakam ve nahiye müdürü yetiştiren bugünkü siyasal bilimler okulunun temelidir.

Huzur

Osmanlı devletinde ramazan ayında işlenen derslere denir

Mekteb-i Osmani

Osmanlı yönetiminin, Fransa'ya gönderilecek askeri öğrencilerin Fransızca öğrenmelerini sağlamak amacıyla, 1857'de Paris'te açıldığı okul

Mekteb-i Sultani (Galatasaray Lisesi)

Mekteb-i Osmani'nin ağır maliyetli olması sonucu 1868'de açıldı. 1874'te Mekteb-i Osmani kapatıldı

Sanay-i Nefise

XIX. yüzyılda Müdürlüğünü Osman Hamdi Bey'in yaptığı Güzel Sanatlar Okulu

Mekteb-i Aşireti Hümayun

1892'de II. Abdülhamit tarafından aşiretlerin hakim olduğu bölgeleri muhafaza için ağa çocuklarını osmanlı kültürüyle yetiştirmek için açılan mektep

13

DİL ve EDEBİYAT

Divan Edebiyatı

Arap ve Fars edebiyatının etkisi altındadır. Gazel , mesnevi ve kaside nazım şekilleri ile şiirler yazıldı. Aşk, güzellik dini tasavvufi konular işlendi.

Encümen-i Daniş

1851-1862 arası hizmet vermiş bilim kuruludur. Kurucusu Mustafa Reşit Paşa'dır. Ahmet Cevdet Paşa'ya Tarih'i Cevdet adlı eser yazdırıldı. Türkçe'nin sadeleşmesi konusunda çalışmalar yaptı

XIII. yy Mevlana Sultan Veled Ahmed Fakih Hoca Dehhani	XIV. yy Ahmed-i Şeyhoğlu Mustafa Kadı Burhaneddin Nesimî	XV. yy Bursalı Ahmed Paşa Şeyhi Ahmet-i Daî Süleyman Çelebi (Eseri Mevlid)
XVI. yy Bakî Fuzulî Nev'î Taşlıcalı Yahya Zati Bağdatlı Ruhi	XVII. yy Nef'î (Siham-ı Kaza) Nabî (Hayrabad ve Tuhfetül Haremeyn)	XVIII. yy Nedim (Lale Dönemi Sanatçısı)

Halk Edebiyatı

Temeli ozan ve aşıklar (Şairler) tarafından atılmıştır.

Aşık Ömer	Köroğlu
Kul Mehmet	Dadaloğlu
Kul Mustafa	Dertli
Karacaoğlan	Gevheri
Bayburtlu Zihni	
Pir Sultan Abdal	
Erzurumlu Emrah	

Tekke (Tasavvuf) Edebiyatı

- Dini konular ağırlık verilmiştir.
- XIV. yüzyılda **Eflakî Dede** ile başlamıştır.

Hacı Bayram Veli

Eşrefoğlu Rumi

Kaygusuz Abdal

Pir Sultan Abdal

İbrahim Gülşeni

Ümmî Sinan

Aziz Mahmud Hüdaî

Kul Mustafa

Erzurumlu İbrahim Hakkı
(Marifetname - ilimler ansiklopedesi)

Batı Etkisinde Gelişen Türk Edebiyatı

1- Tanzimat Dönemi

1839 - 1876 arası dönemdir Fransız Edebiyatından etkilendirilmiştir.

Şinasi

Şemseddin Sami

Namık Kemal

Sami Paşazade Sezai

Recaizade Mahmud Ekrem

Nabizade Nazım

3- Fecr-i Ati Dönemi

Ahmet Haşim

Refik Halit Karay

Hamdullah Suphi

Neyzen Tevfik

Yakup Kadri

Karaoşmanoğlu

2- Servet-i Fünun

Tevfik Fikret

Cenap Şehabettin

Süleyman Nazif

Halit Ziya

Mehmet Rauf

Hüseyin Cahit

4- Milli Edebiyat Dönemi

1911 - 1923 arası dönemdir.

Ziya Gökalp

Mehmet Emin Yurdakul

Yusuf Akçura

Ömer Seyfettin

Ali Canip Yöntem

Ahmet Ağaoğlu

Yahya Kemal Beyatlı

Mehmet Akif Ersoy

Ali Kuşçu (? - 1474)

- Timur Devleti döneminde Uluğ Bey Rasathanesinde müdürlük yaptı
- Uzun Hasan'ın elçilğini de yaptı
- Otlukbeli Savaşı sonrası Fatih'in daveti ile İstanbul'a geldi
- Sahn-ı Seman Medreselerinin kurulmasında etkilidir.
- Ayasofya medresesinde müderrislik yaptı
- Fatih'e Sunduğu **Fethiye** ve **Muhammediye** adlı eserleri vardır

Sabucuoğlu Şerafeddin (1385 -1468)

Fatih döneminde yaşamış tıp alanında eser vermiştir.

Kaleme alınmış tek resimli cerrahi eser

Kitabül Cerrahiyyetül Haniye
Diğer eserleri
Cerrahiye-i İlhaniye
Mücerrebname

Tursun Bey

- Fatih ve II. Beyazıt dönemini anlatan **Tarihi Ebul Feth** önemli eserdir.

Amasyalı Şükrullah

- Fatih döneminde yaşamış önemli tarihçidir.
Behçetüt Tevarih adlı eseri vardır

Piri Reis

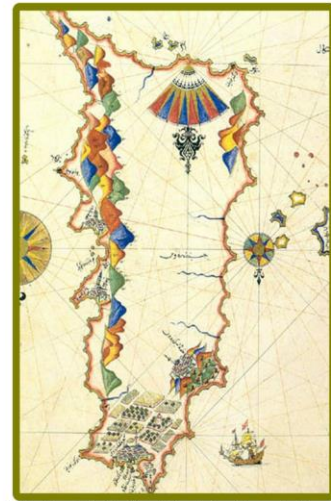
- Kanuni döneminin ünlü denizcisi ve coğrafyacısıdır.
- **UNESCO** 2013'ü Piri Reis yılı ilan etmiştir.
- **Kitab-ı Bahriye** adlı Coğrafya kitabı vardır.
- II. Hint deniz seferi sonrası Kanuni tarafından astırıldı.

Seyd-i Ali Reis

Kanuni döneminin ünlü denizcisi ve coğrafyacısıdır.
- IV. Hint deniz seferi sonrası İstanbul'a karadan 3.5 yılda dönmüş. Görüklerini **Mirat'ül Memalik** adlı kitapta anlattı.
- Deniz terimleri ile ilgili eseri **Kitab'ül Muhit**

Piri Reis'in çizdiği Kıbrıs Adası

Kitab-ı Bahriye'de Rodos Adası

Katip Çelebi 1609 - 1657

Cihannüma

İbrahim Mütefferika tarafından basılan meşhur coğrafya ansiklopedisi

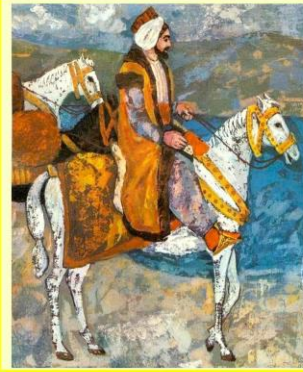
Müntehab-ı Bahriye

Keşf-u Zünun

Katip Çelebi'nin 15 civarında kitabın tanıtımını yaptığı eseri

Tuhfet'ül Kibar

Osmanlı deniz savaşlarını anlatır.

Evliya Çelebi 1611 - 1682

- On ciltten oluşan **Seyahatnamesi** vardır.

- XVII. yüzyılda yazılmış **gezi yazısıdır.**

- Eser 1814'te **Hammer** tarafından keşfedilmiştir.

- **UNESCO** 2013'te Dünya Belleği Listesi'ne dâhil etti

Kemalpaşazade 1468 - 1574

- XVI. yüzyıl önemli alimidir.

- **Tevarih-i Ali Osman** önemli eseridir.

- Arapça kaleme aldığı **Galatad adlı eseri vardır.**

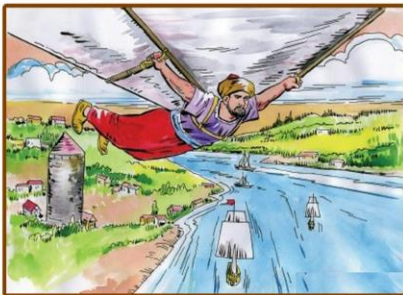
- 7777 beyitlik

Yusuf ile Züleyha mesnevisi vardır.

serkancatarih.jimdo.com

18

Hezarfen Ahmet Çelebi 1609 - 1640

- Kendi geliştirdiği takma kanatlarla uçmayı başaran ilk Türk olmuştur.

- Uçuşu hakkındaki bilgileri Evliya Çelebinin seyahatnamesinden alıyoruz

- Avrupa'da büyük yankı buldu. IV. Murat tarafından beğenildi.

- Ancak daha sonra IV. Murat, Ahmet Çelebi'yi tehlike olarak görmüş " Böyle kimselerin bekası caiz değil" deyip onu Cezayir'e sürgüne yollamıştır.

Legari Hasan Çelebi 1612 - 1640

- IV. Murat döneminde ilk defa füzeyle uçan adam unvanını kazanan ilim adamımızdır.

- Kendisini fişklemeden evvel kendisini izleyen IV. Murad'a "Padişahım, İsa peygamber ile konuşmaya gidiyorum. Sizi Allaha ısmarladım" diye şakada bulunur.

- IV. Murat sipahi ocağına alarak Legari'yi ödüllendirdi. Kırım'da vefat etmiştir.

19

Naima 1655 - 1716
- İlk Vaka-inüvis
(ilk resmi tarihçi)

Matrakçı Nasuh (1480 - 1564)

- Kanuni döneminde ön plana çıktı
- Silahlarla ilgili yazdığı eser **Tuhfet'ül Guzat**
- Yavuz'a adadığı eserleri **Cemâl'ül Küttâb**
Kemal'ül Hisab

Takiyüddin Mehmet (1526 - 1585)

- Gökbilimci mühendis ve matematikçidir.
- Sokullu ve Hoca Sadettin desteği ile III. Murat fermanı ile Tophane sırtlarında **Takiyüddin Rasathanesi** kuruldu (1578)
- 1580'de Şeyhülislam Ahmet Şemseddin Efendinin fetvasıyla topa tutularak yıkıldı

Takiyüddin'in rasathanesi
- III. Murat'a sunulan
"Şehinşahname"den minyatür

Ahmet Mithat Efendi
1844 -1912

- Tanzimat dönemi yazarlarından
- **Tercüman-ı Hakikat** gazetesi en uzun ömürlü ve en etkili yayını olmuştur
- **Paris'te bir Türk**
- **Çengi** bazı eserlerindedir.

Ahmed Cevdet Paşa
1822 - 1895

- Bilim adamı, tarihçi, hukukçu, şairdir.
- **Tarihi Cevdet** 16 ciltlik dev eseridir.
- Tarihi Cevdet'i **Sultan Abdülmecit'e** sunmuştur.
- İlk Türk Kadın Romancı **Fatma Aliye Hanım** babasıdır.
- Encümen-i Daniş'in asil üyesidir.
- Türk dilinin Türkçe yazılmış ilk dil bilgisi kitabı kabul edilen **Kavâi'd-i Osmaniyye** 'nin yazarıdır.
- Osmanlının Medeni Kanunu olarak kabul edilen **Mecelle**'yi hazırlamıştır.

MİMARİ

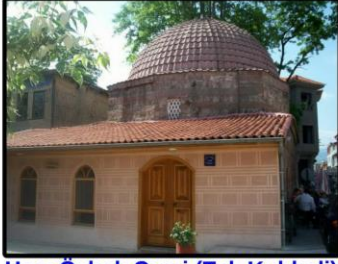
Erken Dönem Osmanlı Sanatı 1300 - 1500

CAMİLER

- Batı etkisi yok, İznik - Bursa - Edirne
- Devletin kuruluşundan 1501 Beyazıt Camisi'nin yapımına kadar sürdü (Kuruluş Dönemi)
- Anadolu Selçuklu Mimarisinden etkilenmiştir.

Dış ve İç Mekan olarak dört bölümde incelendi

- Tek Kubbeli (Kare Planlı)
- Ters T Planlı (Ana bölüm dikdörtgen)
- Çok Kubbeli (Her bölüm kubbeye örtülü)
- Merkez Kubbeli (Ana mekan büyük kubbe etrafı küçük kubbe)

Hacı Özbek Cami (Tek Kubbeli)
Osmanlıdaki İlk Cami (İznik)

İznik Yeşil Cami (Tek Kubbeli)

Bursa Yeşil Cami (Tek Kubbeli)

Bursa Hüdevendigar Cami (Ters T)

22

Bursa Orhan
Bey Cami
Merkez Kubbe

Bursa Nilüfer Hatun Cami
(Çok Kubbeli)

Bursa Müradiye Cami (Tek Kubbeli)

Bursa Yıldırım Cami (Ters T Planlı)

Edirne Muradiye Cami
- Tek Kubbeli -

İstanbul Mahmud Paşa Cami
- Merkez Kubbeli -

Bursa Ulu Cami (Yıldırım Bayezit)
- Çok Kubbeli -

Edirne Eski Cami
(Çelebi Mehmet)
- Çok Kubbeli -

Edirne'deki Üç Şerefeli Cami
(II. Murat) - Merkez Kubbeli -

Fatih Külliyesi Cami
- Merkez Kubbeli -

23

MEDRESELER

Iznik Orhaniye Medresesi
(İlk Medrese)

Iznik Süleyman Paşa Medresesi
(Orhan Gazi)

Bursa Yıldırım Medresesi
(Yıldırım Beyazıt)

f Pars AKADEMİ

Bursa Yeşil Medresesi (I. Mehmet)

Merzifon Sultan Çelebi Mehmet Medresesi

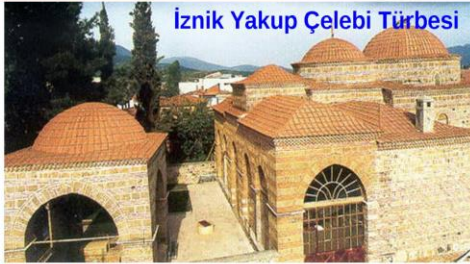
Bursa Lala Şahin Paşa
Medresesi (Yıldırım Beyazıt)

Bursa Muradiye Medresesi

24

TÜRBELELER

Iznik Yakup Çelebi Türbesi

Iznik Sarı Saltuk Türbesi

Bursa Devlet Hatun Türbesi

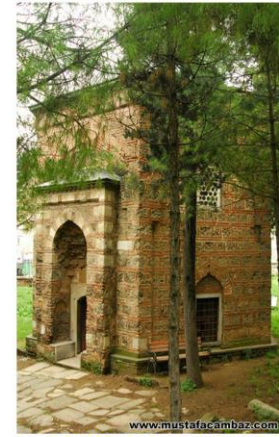
Bursa Yeşil Türbe (Çelebi Mehmet)

Gebze Malkoçoğlu Mehmet
Bey Türbesi

Iznik Kırız Türbesi (Orhan Bey)

Bursa Hüma Hatun Türbesi

25

SARAY ve KÖŞKLER

Saray-ı Atik (Eski Saray -İstanbul)

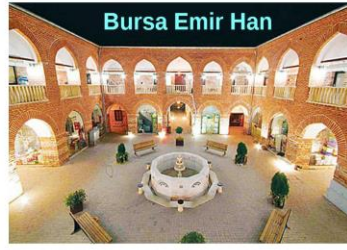

Topkapı Sarayı (Saray-ı Cedid - Yeni Saray)

Çinili Köşk (Sırça Köşk)

HANLAR

Bursa Emir Han

Bursa Geyve Han

Bursa İssız Han

Bursa İpek Han

İstanbul Taş Han

Bursa Fidan Han

26

BEDESTEN ve KAPALI ÇARŞILAR

İstanbul Sandal Bedesteni

Yıldırım Bayezit Bedesteni
(Osmanlının ilk geniş bedesteni)

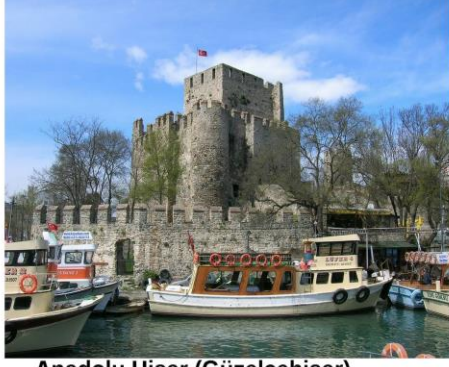
Edirne Bedesteni

Bursa Bedesteni

27

ASKERİ MİMARİ

Anadolu Hisar (Güzelcehisar)

Rumeli Hisarı (Boğazkesen)

Kilit Bahir Kalesi

Kale-i Sultaniye

28

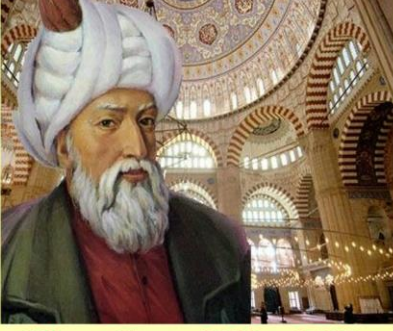
Klasik Dönem Osmanlı Sanatı 1500 - 1718

- Batının etkisi yok
- 1501 'de yapılan II. Beyazıt Camiisi ile başlar
- Genellikle İstanbul'dadır.
- Mimarlar her yönden ve herkes tarafından görülebilecek heybetli yapılar yaptılar
- Minare Sayısı iki veya dörttü
- Bu dönemi etkileyen önemli yapılardan birisi de 1537 yılında inşa edilen Ayasofya idi.
- Tavanı destekleyen **fil ayak destek sistemi** kullanıldı
- Malzeme olarak **küfek taşı** ve **mermer** kullanıldı

- 1501 Beyazıt Camii - İstanbul -

29

Mimar Sinan (1489 - 1588)

Kanuni, II. Selim ve III. Murat dönemlerinde baş mimar

Kaysri'nin Ağırnas köyünde doğdu

Yavuz döneminde İstanbul'a devşirme olarak geldi yeniçeri ocağına alındı

Kanuni döneminde Rodos, Mohaç ve İran seferlerinde istihkam hizmetlerinde bulundu

Ustası **Müslîhiddin Ağa**'dır. Edirne'deki ilk üç şerefeli caminin ustasıdır. Rumeli Hakimiyetini sembolize eder

Mimar Sinan 81 camii, 51 mescit, 55 medrese, 26 darül-kurra, 17 türbe, 17 imarethane, 3 darüşşifa (hastane), 5 su yolu, 8 köprü, 20 kervansaray, 36 saray, 8 mahzen ve 48 de hamam olmak üzere 375 eser yapmıştır

Şehzade Camii
Çıraklık Dönemi - İstanbul

Haseki Külliyesi İstanbul'daki ilk eseridir. 1551 'de Hürrem Sultan yaptırdı

Süleymaniye Camii
Kalfalık Dönemi - İstanbul

Selimiye Camii
Ustalık Dönemi - Edirne

30

Klasik Dönem Osmanlı Eserleri

CAMİLER

Sultan Ahmed Külliyesi Camisi **Blue Mosque (Mavi Cami)**

1609-1616 yılları arasında Osmanlı Padişahı I. Ahmed tarafından İstanbul'daki tarihî yarımada, Mimar Sedefkâr Mehmet Ağa'ya yaptırılmıştır.

Ağırlıklı olarak mavi çini kullanıldığı için Batıllar Blue Mosque demiştir.

Diğer Camiler (Koyu olanlar Mimar Sinan'ın Eseridir.)

- Köprülü Külliyesi
- Saraçhanebaşı Gazanfer Ağa Medresesi
- Şehzadebaşı Ekmekçioğlu Külliyesi Medresesi
- Koca Sinan Paşa Külliyesi
- İstanbul Beyazıt Han Paşa Medresesi
- Köprülü Külliyesi
- İstanbul Rüstem Paşa Cami
- Şem Hüsreviye Cami Külliyesi
- İstanbul Haseki Cami Külliyesi
- İstanbul Mihrimah Sultan Cami Külliyesi
- Tekirdağ Rüstem Paşa Cami Külliyesi
- Lüleburgaz Sokullu Mehmet Paşa Cami Külliyesi
- Havza Sokullu Mehmet Paşa Cami Külliyesi
- Diyarbakır Melek Ahmet Paşa Cami

31

Klasik Dönem Osmanlı Eserleri

Türbeler

(Koyu olanlar Mimar Sinan'ın Eseridir.)

- İbrahim Paşa Türbesi
- Şehzadeler Türbesi
- III. Murat Türbesi
- III. Mehmet Türbesi
- Sultan Ahmet Türbesi
- Sadrazam Halil Paşa Türbesi
- Köprülü Mehmet Paşa Türbesi
- Koca Sinan Paşa Türbesi
- Siyavuş Paşa Türbesi
- **Barbaros Hayreddin Paşa Türbesi**
- **Şehzade Mehmet Türbesi**
- **Kanuni Sultan Süleyman Türbesi**
- **II. Selim Türbesi**
- **Hüsrev Paşa Türbesi**
- **Topkapı Kara Ahmet Türbesi**
- **Hürrem Sultan Türbesi**
- **Eyüp Sokullu Mehmet Paşa Türbesi**
- **Şemsi Paşa Türbesi**
- **Mimar Sinan Türbesi**

Medreseler (Mimar Sinan Dönemi)

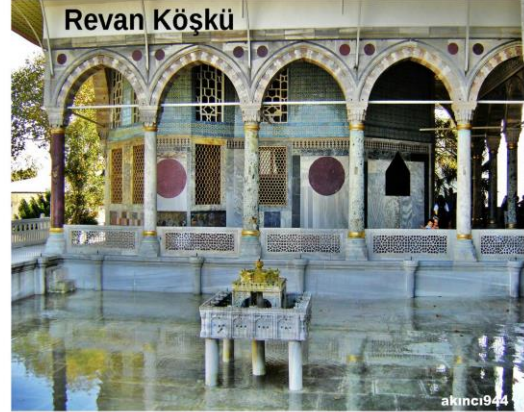
- Haseki Külliyesi Medresesi
- Rüstem Paşa Medresesi
- Mihrimah Sultan Külliyesi Medresesi
- Selimiye Külliyesi Medresesi
- Kılıç Ali Paşa Külliyesi Medresesi
- Şehzade Külliyesi Medresesi
- Kadırga Sokullu Külliyesi Medresesi
- Lüleburgaz Sokullu Mehmet Paşa Medresesi
- Üsküdar Şemsi Paşa Külliyesi Medresesi

32

Klasik Dönem Osmanlı Eserleri

Köşkler

33

Klasik Dönem Osmanlı Eserleri

Han ve Kervansaraylar

- Sivas Yeni Han
- Bilecik Vezir Han
- Merzifon Taş Han
- İstanbul Vezir Han
- Safranbolu Cinci Han
- Diyarbakır Çeper Han
- Çakmacılar Valide Hanı
- Çanakkale Yakup Bey Hanı
- Diyarbakır Hüsrev Paşa Hanı
- Öküz Mehmet Paşa Kervansarayı
- Ulu Kışla Mehmet Paşa Kervansarayı
- Antakya Payas Külliyesi Kervansarayı

Çeşme ve Sebiller

- Davut Paşa Çeşmesi
- Aşık Paşazade Çeşmesi
- Haliç İbrahim Paşa Çeşmesi
- Hatice Valide Sultan Çeşmesi

34

Geç Dönem Osmanlı Sanatı 1718 - 1930

- Batı Etkisi görülür.

Lale Devri Osmalı Mimari 1718 - 1730

Dini mimari alanındaki eser sayısı azdır

- Köprülü Külliyesi
- İsmail Efendi Külliyesi
- İbrahim Paşa Külliyesi
- Sultan Ahmet Çeşmesi
- III. Ahmed Yemiş Odası
- Kara Mustafa Paşa Külliyesi
- Nevşehirli Damat İbrahim Paşa Çeşmesi
- Şehzadebaşı Ekmekçioğlu Külliyesi Medresesi

Türk Barok ve Türk Rokoko Devri 1730 - 1808

- Tek ana kubbe kullanıldı
- Minare sayısı azaltıldı
- Süslemelerde Fresko kullanıldı
- Köşeli yapılar yerini oval yapılara bıraktı

Nuru Osmaniye
Cami
1748 -1755

35

Türk Barok ve Türk Rokoko Eserleri

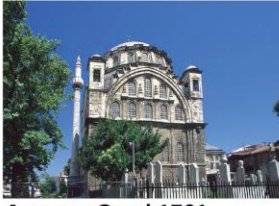
Laleli Cami 1760 - 1763

Beylerbeyi Cami 1778

Selimiye Kışlası

Ayazma Cami 1761

Eyüp Sultan Cami 1458
(sonraki yıllar restore edildi)

İshak Paşa Sarayı
1685- 1784 - Ağrı-
Osmanlıda ısıtma sistemi
olan tek yapıdır. Atık su
kanalları vardır.

Diğer Yapılar

- Yozgat Çapanoğlu Cami
- Gülşehir Karavezir Cami
- Soma Hızır Bey Cami
- Tophane I. Murat Çeşmesi
- III. Selim Çeşmesi

36

Türk Ampir Uslup Dönemi (1808 - 1860)

- Batılılaşmada Fransız etkisi daha fazla görüldü
- Yuvarlak pencereler kullanılmış
- Minareler ana yapıdan ayrılmış
- Süslemede çiçek ve yaprak motifleri kullanıldı
- Hayvan ve insan figürleri ön plana çıkmıştır.

Dolmabahçe Cami 1855
Tasarım Garabet Balyan

Yıldız Sarayı III. Selim'in annesi
Mihrişah Sultan için yapıldı.
II. Abdülhamit döneminde ana
saray olarak kullanıldı

Nusretiye Cami 1826
Mimarı Kırkor Amira Balyan

Dolmabahçe Sarayı 1856 -Sultan Abdülmecit dönemi
Mimarları Garabet Balyan, Nikogos Balyan ve
Sarkis Balyan

diğer yapılar;

- Ortaköy Cami
- II. Mahmut Çeşmesi
- Esat Efendi Kütüphanesi

37

Seçmeci (Eklektik) Dönem 1860 - 1900

- Daha çok saray mimarisinde görülmektedir.
- Belli bir plan ve süsleme tarzı yoktur
- Bir çok üslup aynı eserde kullanıldı

Yıldız Hamidiye Camii 1886

Çırağan Sarayı 1867 Barok Tarzı
- Abdülaziz Dönemi -

Aksaray Valide Camii 1869 - 1871
Mimarî Sarkis Balyan

Konya Aziziye Camii 1867

Beylerbeyi Sarayı 1865 - Abdülaziz -
Mimarî Sarkis Balyan

38

Neo Klasik Dönem 1877 - 1930

Avrupa tarzı üsluplardan vazgeçilerek Klasik Osmanlı ve Türk Mimari öğeleri kullanılmıştır.

Bostancı Kuloğlu Camii 1913
Mimarî kemalettin Bey

f Pars AKADEMİ

Önemli Bilgiler

Önemli dediysek önemlidir. Öğrenin Öğrenmek güzeldir Öğrenmeyene salarım piçağı

Osman Hamdi Bey
1842 - 1910

- II. Abdülhamit döneminde Dethier' in ölümü üzerine Çinili Köşk Müze Müdürlüğü'ne 1881'de Osman Hamdi Bey atandı. İlk Türk Müze Müdürü

- XIX. Yüzyılda güzel sanat dallarında eğitim ve öğretim vermek üzere Sanayi Nefise açılmış ve Müdürlüğüne Osman Hamdi Bey getirilmiştir.

- Kaplumbağa terbiyecisi İki Müzisyen Silah taciri Beyaz Entarili kız eserlerindendir

39

Şeker Ahmet Paşa
1841 - 1907

Osmanlıda ilk resim sergisini açan isimdir. (Sultan Ahmet'te Mekteb-i Sanayi'de)

Şeker Ahmet Paşa ve Süleyman Seyyid Bey'i Avrupa'ya yollayan padişah **Abdulaziz** dir.

f **Pars** **AKADEMİ**

serkancatarih.jimdo.com

Tezhip: El yazması kitapların altın tozuyla süslenmesidir.

Müzehhip: Tezhiple uğraşan kişi

Cilt Sanatı: El yazması kitapların ciltlenmesi işi

Mücellit: Cilt sanatıyla uğraşan kişi

Hat: Osmanlıcadaki Arapça ve Farsça harflerle güzel yazı yazma sanatı

Hattat: Hat sanatıyla uğraşan kişi

Minyatür: El yazmalarını süsleyen resimler

Nakkaş: Minyatür sanatıyla uğraşan kişi

Lale Devri'nin önemli minyatürcüsü **LEVNİ**

XVII. Yüzyılda Itri

XIX. Yüzyılda Dede Efendi
Dönemin ünlü müzisyenleri

Amasyalı Yakut (XIII.yy) İlk Hattat

